

STATE OF THE EUROPEAN UNION

Door Willy Claes

9 MEI 2006

Vlaams Parlement – Brussel

Meneer de voorzitter van de Vergadering,
Meneer de voorzitter van de Raad,
Dames en heren volksvertegenwoordigers,
Dames en heren,

Mij is eigenlijk gevraagd een ‘State of the Union’ uit te spreken waarbij de aandacht vooral zou moeten geconcentreerd worden op de prioritaire actieprogramma’s van het jaar 2006-2007.

INLEIDING

Toch zou ik willen beginnen met **het internationale kader** te schetsen **in hetwelke Europa moet evolueren of zal evolueren**. Nauwelijks twee weken geleden was de Chinese president opnieuw de gast van de Amerikaanse president. Dit is geen uniek, geen alleenstaand feit. De *Verenigde Staten van Amerika* hebben ten tijde van president Clinton een overeenkomst gesloten met *China* waardoor op een structurele manier op allerlei niveaus regelmatig contacten moeten belegd worden.

We hebben deze keer moeten vaststellen dat – wat ik zou noemen – de optimistische tijd van Clinton, gedurende dewelke China werd toegejuicht omdat het de vrije markteconomie had verhoogd, eigenlijk voorbij is. De *spanningen rond China en zijn politiek nemen toe* – spanningen en irritaties – en wegens de omvang en het ritme van de omvang en de expansie van dat land, ook wegens de –dat zeggen althans sommigen- ongebreidelde ambities, de gebruikte methodes, de aard van het regime, en noemt u maar op. En sommige futurologen gaan al zo ver het conflict van de 21ste eeuw tussen de draak en de arend te evoceren. Meer en meer moet u gewag maken van verwijten die aan China worden gericht, omdat het – en ik citeer – “de fundamentele evenwichten in deze wereld aan het verbreken is”. China zou al de industriële jobs aan het aanzuigen zijn, druk aan het uitoefenen zijn op een onverantwoorde manier op het loonniveau, de prijzen van de grondstoffen en de energiestoffen op een structurele manier aan het verhogen zijn, enorme financiële reserves aan het accumuleren zijn, vorm aan het geven aan een Aziatische economie die meer en meer zich aandient als dé concurrent voor het Westen, een China dat vandaag de ambitie heeft om Westerse maatschappijen op te kopen, een China dat op een onverantwoorde manier zou polueren en noemt u maar op.

Feit is dat – en dat is gebleken uit het bezoek van de Chinese president aan Washington – dat China meer en meer wordt aangevoeld als de rivaal van de VS, waarbij het mij opvalt dat over Europa niet wordt gesproken.

Tussenbeiden bestaat er *een voorlopige consensus*, ongeschreven, maar heel belangrijk: China koopt bestendig op een massale manier Amerikaanse thesauriebons op, dekt aldus voorlopig het indrukwekkend Amerikaans budgettaire deficit, laat de Amerikaanse consument toe verder Chinese producten te kopen, waarbij elke econoomist u zal vertellen dat het hier niet gaat om een duurzame oplossing.

En aldus zien we een debat tot ontwikkeling komen, waarbij duidelijk *twee strekking* tegen mekaar in confrontatie komen. Er is *de protectionistische stelling* die, vertrekkend van het feit dat China niet altijd zijn verplichtingen in het kader van de World Trade Organisation respecteert en dat bovendien China een politiek van onderwaardering van zijn munt blijft ontwikkelen, dat dit China moet gestraft worden en dus dat de Chinese producten en diensten zouden moeten zwaar getaxeerd worden. Op dit ogenblik in het Amerikaanse Congres liggen er voorstellen op tafel voor een taxatie van 27% tot 40% van de importwaarde. De andere strekking in het debat wil in tegenstelling, wat genoemd wordt, *de democratisering van China* waarbij de Chinese consument in een steeds betere positie zou gebracht worden en waarbij de Chinese gezinnen meer zouden kunnen uitgeven en waarbij de Chinese economie dus veel minder afhankelijk zou worden van de export.

En in heel dit debat – dat mijns inziens een fundamenteel debat is – en dat voor een stuk gaat beslissen over de gang van zaken van de gemondialiseerde economie, is het stilzwijgen van Europa oorverdovend. Het is alsof wij de regeling van dit fundamentele probleem gewoon aan de twee protagonisten. Alsof – en dat is het toppunt – de waarde van de euro gewoon de resultante moet zijn van de tussenbeide genegotieerde verhouding tussen de dollar en de yuan.

Ik denk dat het hoog tijd is dat wij wakker schieten. Ik denk dat wij in Europa en specifiek in *de Europese Unie* over voldoende potentialiteiten beschikken: politiek, economisch, wetenschappelijk om eigenlijk daar *een rol* te spelen van *scheidsrechter*.

Ik denk dat het moment gekomen is waarop de Europese Unie eensgezind aan *Peking* zou moeten zeggen dat de Chinese munt moet gerevalueerd worden, dat de reusachtige reserves zouden op een gediversifieerde manier moeten geplaatst worden, en dat een serie spelregels inderdaad correct moeten gerespecteerd worden.

En ik denk ook dat het moment meer dan ooit gekomen is waarop de Europese Unie in alle vriendschap maar met de nodige kordaatheid aan *Washington* zou moeten vertellen dat het steeds maar toenemende budgettaire deficit van de VS ons dreigt mee te trekken in zware financiële, monetaire en economische avonturen en dat in Washington bovendien een politiek zou moeten gevoerd worden waardoor de spaarquote van de Amerikaanse gezinnen eindelijk wat zou opgetrokken worden.

STATE OF THE UNION

>> **herwinnen van credibiliteit bij de publieke opinie**

Waarom deze lange inleiding? Wel, om aan te tonen dat wij afwezig zijn in een serie zeer belangrijke, structurele debatten.

Het is een **negatieve indruk** die men opdoet **over Europa** en die men voorheen reeds door bepaalde feiten werden bevestigd.

De voorzitter in zijn inleiding heeft er allusie op gemaakt. In heel het dramatische *Irak-debat* hebben wij bewijzen geleverd van hopeloze verdeeldheid, waarbij eigenlijk de sterke tweede pijler van het Verdrag van Maastricht (nadien nog bevestigd in andere verdragen), deze over een Gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid, tot een karikatuur was herleid.

Er is hier vermeld –terecht - *de negatieve uitslag van de referenda in Frankrijk en Nederland* en ik voeg er toch ook bij , *het eerder trieste compromisresultaat inzake begroting voor de periode 2007-2013.*

Als je daar nog *de huidige politieke situatie* aan toevoegt, dan ben je ongeveer rond om een negatief bilan op te stellen. De politiek situatie:

- Duitsland: de verkiezingen hebben daar geleid tot twee blokken die mekaar wat in evenwicht houden en die nu in een grote coalitie moeten proberen te komen tot positieve compromissen.
- Italië: een zeer nipte linkse meerderheid voor een linkse coalitie die bestaat uit zowat 14 partijen en toch wel erg kommervolle vragen doet rijzen over de regeerbaarheid voor de komende jaren van dat land.
- Frankrijk: werd op zijn kop gezet nadat de regering de fameuze CPE-projecten had gelanceerd en dan wil ik nog niet stilstaan bij de instabiliteit die veroorzaakt wordt door heel het debat rondom de opdrachten die al dan niet in duidelijke termen door de eerste minister de Villepin, toen Minister van Buitenlandse Zaken, gegeven waren om de Minister van Binnenlandse Zaken en de voorzitter van de voornaamste regeerpartij Sarkozy, te schaduwen.

Als u het mij vraagt in heel die politieke situatie, is het minder een kwestie van parlementaire rekenkunde dan wel van bekwaamheid van de Europese burger om de noodzaak te aanvaarden onvermijdelijke aanpassingen te doen die een gevolg zijn van een geglobaliseerde wereld.

De politieke vraag in Europa is meer dan ooit gesteld ‘Hoe noodzakelijke hervormingen doen aanvaarden?’, die misschien terecht eerder worden ervaren als een status quo of zelfs een regressie eerder dan een vooruitgang.

Bij dit alles voegt zich nog, na twee jaar uitbreiding met 10 nieuwe lidstaten (acht ex-communistische landen en twee Middenlandse Zee -eilanden), een toch wel een vrij sterke **contradictie** die wijst op decalage **tussen experts enerzijds en publieke opinie** aan de andere kant.

Toen de tien lidstaten toetraden, twee jaar geleden nu, werd voornamelijk *het accent* gelegd *politiek*. De hereniging van het continent dat lang verdeeld was geweest door de Koude Oorlog. Ziedaar, een historische gebeurtenis waarbij heel die Europese familie terug samen werd gebracht.

Vandaag heeft het debat zich meer verplaatst naar *het economische*. Ik denk dat vrij representatieve en betrouwbare studies erop wijzen dat zowel West- als Oost-Europa - als ik het zo mag noemen - toch wel al geprofiteerd hebben van deze her-vereniging. Centraal- en Oost-Europa kunnen toch bogen op een sterke toename van investeringen en dus ook van tewerkstelling en er is een zekere verhoging van levensstandaard merkbaar. Dat zeggen de studies.

En ook in West-Europa is globaal de rijkdom, de economische rijkdom, toegenomen door deze uitbreiding. Maar dit wordt helemaal niet zo ervaren bij een deel van de bevolking. Er is euroscepticisme. Bijzonder bij ons in het Westen wordt uitbreiding nog eens synoniem gesteld voor delocalisaties, voor jobverlies (het fameuze fenomeen van de Poolse loodgieter), en ook voor onzekerheid en onveiligheid die zou gestimuleerd worden door deze uitbreiding.

En bij de publieke opinie in Centraal- en Oost-Europa is er bij een deel van de bevolking dat inderdaad tot op heden helemaal nog niet geprofiteerd heeft van de liberalisering en de uitbreiding van de Unie, een zekere toename van de armoede. Men heeft in heel wat landen van de privatisering een karikatuur gemaakt. En dat verklaart waarom ook in het Oosten, met nogal populistische stromingen, een anti-Europese wind dreigt te waaien.

Wat mij betreft, ik geloof dat men over *het principe van de uitbreiding*, van de schaalvergroting, zeker niet negatief moet doen. Ik denk dat, toen in 1993 in Kopenhagen beslist werd de Unie oostwaarts uit te breiden, dat men toen de juiste historische reflex heeft gehad. Het was onze historische plicht, deze landen die tot de Europese familie behoorden, en die vijftig jaar lang gebukt waren gegaan onder de communistische dictatuur, dit was onze plicht deze terug op te nemen. In een welbegrepen geest van solidariteit.

De manier waarop de uitbreiding is gebeurd, is daarentegen wel voorwerp voor terechte kritiek. Wij hebben de kar voor de paarden gespannen en we hebben bovendien - ik denk met enige voorbedachte rade - de vier voorwaarden die in Kopenhagen waren geformuleerd tot drie herleid.

De voorwaarden in Kopenhagen luiden:

- je kunt alleen naar de Unie komen als je bewijzen levert dat je een democratie hebt gevormd,
- waaronder je de rechten van de minderheden respecteert - en dat was niet onnuttig dat dit gezegd werd naar Centraal- en Oost-Europa toe -,
- waarbij bovendien garanties geboden worden dat men economisch gaat naar een vrije marktsysteem,
- en ten vierde werd gezegd, er moet duidelijk verstaan zijn dat deze uitbreiding geen structurele hypotheek mag vormen op de verder verdieping.

En deze vierde voorwaarde lijkt mij zo goed als genegeerd te zijn, waarbij men – jammer genoeg - de uitbreiding is gestart, zonder dat men garanties had dat de efficiënte werking van de instituties ook naar dit uitgebreide Europa zou verzekerd zijn.

Ook begrotingswijze genomen, heeft men niet de nodige voorzorgen genomen. Met alle begrip voor de budgettaire problemen met dewelke heel wat lidstaten vandaag – ook in West-Europa – geconfronteerd zijn. Ik kan mij niet ontdoen van de indruk - wat zeg ik - van de overtuiging dat met de compromisbegroting zoals deze voor 2007-2013 uiteindelijk is aanvaard, dat de Unie niet bij machte zal zijn om de succesverhalen die Spanje, Portugal, Ierland hebben geschreven met Europese fondsen en met Europese dynamiek, dat wij deze succesverhalen niet opnieuw zullen kunnen schrijven voor de nieuw toegetreden lidstaten.

Belangrijker is – en dat hebben we in Kopenhagen allicht onderschat – dat de uitbreiding met meer dan honderd miljoen burgers van de Unie tot gevolg heeft gehad dat wij voor een stuk *de natuur van de Unie* hebben veranderd. En ik denk dat Jacques Delors gelijk had wanneer hij in zijn mémoires heeft geschreven – en ik citeer – “On ne peut consilier l’élargissement et l’approfondissement, que par la différenciation.”.

>> herstarten van het debat over de fundamentele toekomst van de Unie

Dat brengt mij tot de uitdagingen met dewelke de Europese instellingen en met namen de Europese Commissie geconfronteerd is voor de periode 2006-2007. Ik denk dat op een of ander manier *het debat over de toekomst van de Unie* nu terug moet open getrokken.

Ookal omdat vandaag veelvuldig wordt verzwegen dat inmiddels 14 lidstaten het ontwerp van Grondwet al heeft goedgekeurd. En dat bovendien duidelijk is gesteld dat, vanaf het moment dat 4/5 van de lidstaten deze tekst hebben geratificeerd er een procedure van definitieve goedkeuring via de Raad wordt ingezet. Ik denk dat het verstandig was een cooling-off periode in te lassen. En aangezien er duidelijk uiteenlopende visies zijn over het uiteindelijke doel van de Unie lijkt mij het debat over de toekomst van de Unie een even dwingend als dringend onderwerp te zijn.

En in mijn optiek is *de twee-snelheden-strategie* geen drama. Van het moment dat men deze strategie verstaat als zijnde een open strategie. Dat als een kleinere groep zich verder beweegt dan de rest, maar altijd iedereen die de groep later wil vervolgen welkom heet, mits het respecteren van voorwaarden. Indien dit gebeurt dan denk ik dat men de twee-snelheden-strategie niet moet beschouwen als zijnde een drama. Integendeel, ik zie in de constellatie met 25, morgen met 27 of zelfs 30 lidstaten geen andere oplossing.

Belangrijk lijkt mij te zijn dat vooral de Commissie vandaag probeert, samen met de andere instituties, *het vertrouwen bij de publieke opinie* probeert *terug te winnen*. Zeker rekening houdend met een sterk stijgend populistisch gevaar, niet alleen in het Westen maar ook in het Oosten van de uitgebreide Unie.

Het moet niet moeilijk zijn om aan de publieke opinie, aan de burgers van Europa uit te leggen dat grote uitdagingen, zoals milieu, energie, research en development, internationale criminaliteit, migratie, terrorismebestrijding en nog veel andere een Europese aanpak vereisen.

Het moet niet moeilijk zijn om, in deze geglobaliseerde wereld die herleid is tot een planetair dorp, duidelijk te maken dat nationale strategieën op dat punt onvoldoende zijn. Zeer zeker, er is dat principe van subsidiariteit. Dat op een systematische manier zou moeten toegepast worden. Welteverstaan, subsidiariteit dat geen synoniem is voor re-nationalisatie.

En mij lijkt het een gelukkig initiatief van de *Commissie, een plechtige verklaring* te prononceren die een antwoord zou pogen te brengen op wat in de toekomst met de Europese Unie. Ik denk dat voornamelijk onder Duits voorzitterschap zou moeten kunnen. Ik denk dat het geen drama is dat op korte termijn de tekst van de Grondwet niet wordt goedgekeurd. Zodra er maar een debat is ‘Wat willen wij met de Europese Unie?’.

Ik zal meteen nog een aantal dingen zeggen over –wat ik althans vernomen heb over – de inhoud van de verklaring zoals de Commissie die ziet.

Maar eerst nog een ander punt. Er is de problematiek van *de grenzen van Europa* en de Commissie zegt – allicht wijselijk, pragmatisch – dat het moment van debat hierover niet gekomen is. Toch zouden we eerder vroeg dan laat moeten weten wat wij op dat punt precies willen. Willy Brandt had het in de tijd al niet alleen over een Europa met verschillende snelheden, hij had het ook over de uitbreiding en hij zei “bring zusammen, was zusammen gehört”. Nu de vraag is ‘was gehört zusammen?’. En wat is de limiet?

Op dat punt zullen we in de komende weken het debat niet voorbij kunnen over onze houding ten aanzien van de twee landen die we erkend hebben als kandidaat. *Bulgarije en Roemenië*. Er moet daar een beslissing vallen. We weten dat de Commissaris bevoegd voor de uitbreiding een vrij gereserveerde stelling heeft ingenomen. Althans wat betreft twee niet onbelangrijke domeinen: justitie en binnenlandse zaken. Waarbij we allemaal weten wat hij bedoelt.

Het is mijn persoonlijke mening om een kat een kat te noemen. Dat zowel naar Bulgarije als naar Roemenië toe er *geen bevredigende oplossing* bestaat.

Ofwel rekening houdend met de hoge graad van de criminaliteit en integratie van criminele groepen in het staatsbestel, beslist men uit te stellen. En dan vrees ik dat men inspeelt op de wil van de maffia die niet beter vraagt dan dat deze landen buiten de EU blijven en dat ze hun posities intern steeds meer kunnen versterken in deze landen.

Ofwel beslist men om de strijd tegen de criminaliteit en tegen de maffia aan te gaan binnen de EU door de twee landen op te nemen. Risico lopend dat bepaalde hypotheek op de veiligheidspolitiek zullen worden versterkt.

Persoonlijk denk ik dat uitstel niet veel oplost en dat men best niet inspeelt op de intenties van de criminele groepen die aldaar al te sterk aanwezig zijn vandaag.

Voor het overige is er *Kroatië* waar de procedure van een integratie is ingezet. Een land dat mijns inziens vrij sterk gevorderd is en dat vrij goed staat, maar er is ook de positie van het Europese parlement dat duidelijk heeft gesteld: geen uitbreiding meer zolang dat wij niet beschikken over een basistekst van grondwet.

Met andere woorden, het debat over de vraag ‘waar willen we heen met de Europese Unie?’ is dringend. Zoniet dreigen we frustraties te gaan wekken in Balkanlanden die heel hun toekomst hebben gesteld in het kader van de integratie in de Europese Unie. Naar een verdere uitbreiding pleit ik voor de grootste voorzichtigheid. Ik denk dat nu prioriteit moet gegeven worden aan de verdieping. En aangezien er daarover zeer uiteenlopende meningen zijn denk ik dat wij zullen moeten gaan naar een Europa dat zich met verschillende snelheden ontwikkelt. En ik denk dat de idee van het ‘good neighbourhood policy’ een gelukkige idee is waarbij je bepaalde buurlanden laat participeren aan de vier vrijheden, zonder het operationeel karakter van de unie verder te hypothekeren.

>> versterking van de instituties

Langs dat debat zou ik pleiten voor een versterking van de Europese instituties. Waarbij grote inspanningen zullen moeten gebeuren voor het wegwerken van het wantrouwen dat in de driehoek Commissie – Raad – Parlement de werking hypothekeert.

Ik denk dat we moeten blijven pleiten voor een sterke *Commissie* die het alleen-initiatiefrecht bewaart. Het veronderstelt natuurlijk ook dat de credibiliteit van die Commissie opnieuw versterkt wordt. Niet alleen zoals al gesuggereerd werd in het ontwerp van Grondwet: het verminderen van het aantal commissieleden, maar ook het statuut van de commissieleden. Ik kom telkens in opstand tegen de opvatting die maar al te duidelijk wordt gehuldigd en die wil dat de onderscheiden commissarissen vertegenwoordigers bij de Europese Unie zijn van hun land. Commissieleden, dames en heren, zijn geen vertegenwoordigers van hun respectievelijke landen. Zij zijn verondersteld te handelen en te beslissen in het belang van de hele Europese Unie en niet van hun land. Daar zal moeten mee afgerekend worden met deze bijzonder ziekelijke afwijking die meer en meer de Commissie heeft verzwakt.

En wat *de Raad* betreft. Het zal misschien moeilijk zijn terug te keren naar de periode in dewelke de Europese topvergaderingen als documentatie een nota van enkele bladzijden kreeg. En waarbij de Commissie hen inviteerde opties te nemen over de grote oriëntaties en zich niet bezig te houden – met wat ik zou noemen – details. Meer en meer stellen we vast dat de Raad probeert zich in de plaats te stellen van de Commissie bij het uitwerken van politiek. Ik denk dat dit een verkeerde oriëntatie is en dat wij terug moeten keren op dat punt naar sterke, rijke tradities die hun efficiëntie hebben bewezen.

Het grote tegengewicht – als u het mij vraagt – democratisch gesproken, voor de Commissie die het alleen-initiatiefrecht heeft, moet *het Parlement* zijn. Het Europese Parlement dat duidelijk nood heeft aan een versterking van zijn bevoegdheden en dat werkelijk als een volwaardig lid in die driehoek moet erkend worden. Er is op dat punt meer stoutmoedigheid vereist dan deze die blijkbaar de Commissie vandaag aan de dag legt wanneer zij laat uitlekken in welke richting haar verklaring zou gaan.

Die verklaring is geen enkel spoor van versterking van economische coördinatie, voor zover ik weet is er geen sprake van het gebruik van de zogeheten passerelles waarbij sneller wordt afstand genomen van de vervloekte regel van unanimiteit zeker in de derde pijler. Zeer zeker, ik heb vanmorgen ook gelezen dat Barroso ook een passerelle zou willen gebruiken voor de politiek van migratie, waarbij de procedure van de passerelle zou gebruikt worden en waarbij de lidstaten de regel van de unanimiteit zouden opgeven. Ik denk dat wij veel meer in die richting moeten werken, zowel naar de derde als naar de tweede pijler. Ziedaar een tweede element dat mij belangrijk lijkt voor de periode 2006-2007.

Het herstel van het vertrouwen tussen de grootste instituties, het herstel van het vertrouwen in die fameuze driehoek met bovendien een debat dat in duidelijke termen over de toekomst van de Unie zou gaan.

>> versterking van de economisch geïntegreerde politiek

Een vierde element, voor de hand liggend, is het economisch element. De geschiedenis heeft ons geleerd – denk aan de dertiger jaren – dat hoge werkloosheid en onzekerheid inzake economische toekomst een ideale voedingbodem is voor extreme strekkingen.

Lissabon wenkt. Men heeft in 2000 beslist dat Europa binnen de tien jaar de meest performante kenniseconomie van de wereld zou zijn. Het tussentijds rapport van Wim Kok had ons terug met de twee voeten op de grond gebracht. En had ons bewezen dat de meeste lidstaten onvoldoende werk maken van de opties die in Lissabon waren genomen.

Ik denk dat het moment is gekomen – rekening houdend met de correcties die inmiddels zijn gemaakt – om bijzonder inzake ‘research and development’, de nodige garanties te verkrijgen dat in alle lidstaten op zijn minst 3% van het BNP zou gereserveerd worden voor de financiering van R&D.

Wij zijn terecht gekomen in een eeuw waarin de kennis de meest belangrijke, de meest essentiële grondstof is geworden. Dames en heren, als ik vandaag de investeringen, publieke en private samen, in R&D tussen de EU, de VS, Japan en morgen ook China, dan valt mij de groeiende achterstand op die op dat punt Europa aan het boeken is. Lissabon mag dus geen dode letter zijn. Nieuwe stimulansen moeten dringend gegeven worden opdat het Europa dat nog altijd prat kan gaan op een hoge kwaliteit van onderwijs en op performante resultaten in de meeste technologische domeinen, opdat Europa op dat punt de kloof niet laat groeien tussen de Unie aan de ene kant en zijn grote tegenspelers aan de andere zijde.

Hetzelfde geldt – en ik weet dat ik op dat punt misschien wat gebrek aan realisme ga vertonen – op dat punt denk ik ook dat ondanks de zeer povere resultaten van het laatste topperleg inzake energiewetgeving de Commissie dringend nieuwe pogingen moet ontwikkelen om te komen tot op zijn minst een *Europese energiestrategie*. Het lijkt toch duidelijk te zijn dat de energie een steeds determinerende factor gaat worden in de grote geostrategische strategieën van de grootmogendheden.

- Wanneer men kijkt naar de gewijzigde buitenlandse politiek van de VS die plots terug aandacht krijgt voor Afrika. En meer specifiek voor West-Afrika waar er veel petroleum is.
- Als men kijkt naar de toenemende aanwezigheid van China in datzelfde Afrika en de enorme middelen die ingezet worden, bijzonder in die landen waar er energiestoffen aanwezig is.
- Als men kijkt naar de strijd die onderhuids gevoerd wordt voor de controle op de Kaspische Zee, die op dat punt een strategische rol te spelen heeft.

- Als men kijkt hoe iemand als de Russische premier Poetin onmiskenbaar verlies aan militaire en economische macht probeert te compenseren door het uitspelen van de energievoorraden om aldus zich te laten gelden als een wereldmogenheid.

Als men ziet hoe de energie de grote strategieën doorkruist en ik geef daarop een paar voorbeelden.

- Japan: de meest berouwbaar van de geallieerden van de VS is zich zeer grote investeringen aan het getroosten voor de exploratie en exploitatie van olie- en gasvelden in Iran.
- Als men ziet hoe India dat inmiddels is opgenomen – met veel klaroengeschal – door Washington in de atoomclub met een Westerse zege. En men weet dat Indië verder negotieert over de ontwikkeling van zeer grote energieprojecten met datzelfde Iran dan is het duidelijk dat de energie inderdaad steeds duidelijker een grote, determinerende rol in de grote geostrategische strategieën aan het spelen is.

Welnu, *Europa kan daar niet afwezig blijven* en ik denk, het is een cruciale fout te geloven dat met nationale politiek men een Unie, die voor 70% op zijn minst afhangt van ander regio's en continenten in de wereld, dat in deze Unie men het zou kunnen doen zonder gezamenlijke strategie. Uiteindelijk, ondanks de regel van de unanimiteit die een zware hypotheek blijft betekenen op de mogelijkheden van een gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid. Toch denk ik dat ook weer de huidige gebeurtenissen rondom Iran en dergelijke ervoor pleiten dat wij het risico van verdeeldheid binnen de Unie zouden moeten vermijden. Zeer zeker, al was het geen initiatief van de Unie – wat ik betreurt – drie lidstaten (Groot-Brittannië, Duitsland en Frankrijk) hebben op een verdienstelijke manier gepoogd op een diplomatieke manier het Iraanse probleem te ontmynen. Dat is tot nu toe niet gelukt. Maar ik blijf er bij dat het via de diplomatieke weg zal zijn dat een oplossing moet gegeven worden voor het probleem. Op het gevaar af de anti-proliferatie-strategieën, nucleair gesproken, volledig uit het oog te verliezen.

Europa moet in elk geval aanwezig blijven op de wereldscène voor het behartigen van deze grote problemen die voor een stuk bepalend kunnen zijn voor de toekomst van heel de wereld.

>> **Samengevat**

- herwinnen van credibiliteit bij de publieke opinie
- herstarten van het debat over de fundamentele toekomst van de Unie
- versterking van de instituties
- versteviging van de economisch geïntegreerde politiek, en voornamelijk van de 'research and development'-politiek
- aanwezigheid van Europa op het grote diplomatieke niveau

Ziedaar mijns inziens de grote uitdagingen die zich de komende jaren zullen stellen.

Dames en Heren,

Laat mij besluiten met volgende bedenking.

Tussen 1945 en 1989 was de wereld gesteund op een bipolaire structuur. Washington-Moskou, afschrikking in de terreur. Na de val van de Berlijnse Muur en de ontbinding van de Sovjetunie die gepaard ging met de ontbinding van het Warshaupact en het Comecon is er slechts één supermogenheid overgebleven.

En dus, wij kennen vandaag een vrij unilateraal gestructureerde wereld met Amerikaanse dominantie.

Het is mijn persoonlijke overtuiging dat in de loop van de 21ste eeuw, ondanks ongetwijfeld weerwerk van Washington, *deze unilaterale structuur zal bezwijken*. En dat we terug gaan evolueren naar een multipolaire wereld waarin onder meer Amerika, China, India en misschien zelfs Brazilië een plaats zullen krijgen. Op zichzelf – als u het mij vraagt – geen negatief vooruitzicht. Op voorwaarde dat we de garantie voor onszelf nemen dat ook de Europese Unie daar een plaats krijgt. En dat Europa mee zal beslissen. Niet tegen de Amerikanen, niet tegen de Chinezen, samen met hen. Hoe de grote strategieën zullen ontwikkeld worden in dat planetaire dorp.

Ik denk dat *Europa* over voldoende potentialiteiten beschikt.

- Wij zijn dragers van een rijke democratische gedachte,
- wij behoren tot de grote economische machten in de wereld.
- We zijn de eerste commerciële macht, vandaag.
- Wij vervullen geen onaardige rol qua humanitaire en ontwikkelingshulp.
- Ik zei het daarnet reeds, qua onderwijs en research hebben we heel wat te bieden
- en ook de veelheid aan rijke Europese culturen lijken mij een niet onaardige troefkaart te zijn.

Wie gelooft dat in die nieuwe multipolaire structuur – met alle respect gezegd – Groot-Brittannië of Frankrijk individueel een plaats zouden krijgen. Zij zullen daar niet aanvaard worden. Het is een kwestie van dimensie. Het is een kwestie van potentialiteiten.

De Europese Unie echter, in een verdiepte benadering, zal men niet kunnen weigeren. Europa is dus inderdaad het enige alternatief, tenzij wij zouden aanvaarden dat dit continent verzwakt tot een avondland, dat gedwee beslissingen die elders in de wereld worden genomen zou ondergaan. Ik kan mij niet indenken dat met dergelijke afwezigheid van ambities de jonge generaties aan politiek zouden doen.

De Europese Unie is dus het alternatief. Elders wacht men niet op ons.

En dus 2006-2007 zou moeten aangegrepen worden om opnieuw met de goede voet vooruit te starten. Er is trouwens gezegd dat Europa gegroeid is van crisis tot crisis. Laten we toch maar best de crisissen die we de laatste jaren hebben gekend achter ons houden en met nieuw versterkt vertrouwen ook vanwege de publieke opinies vooruit blikken en dan denk ik wel dat we al bij al bij machte zullen zijn om op een positieve manier in te spelen op de ambities die de stichters, de voorvechters van een federaal Europa, hadden verwoord.